

Kristittyjen naisten käsitykset pornosta ja omasta pornon käytöstään

PIA RENDIC

TIIVISTELMÄ Tässä artikkelissa tarkastelen, miksi suomalaiset kristityt naiset katsovat pornoa ja millaisia ajatuksia heillä on omasta pornon käytöstään. Pornon käyttö on yhä edelleen tabu erityisesti naisilla ja uskonnollisesti suuntautuneiden ihmisten keskuudessa. Moni nainen, jonka elämää ja valintoja ohjaa uskonnollinen vakaumus, kuitenkin kuluttaa pornoa. Tämän seurauksena monet kokevat voimakasta ristiriitaa omien arvojensa ja oman käytöksensä välillä. Artikkelini tulokset perustuvat maaliskuussa 2018 julkaistun nettikyselyn kautta saatuun aineistoon (N=505) ja sen naispuolisiin vastaajiin (N=207). Tulokset osoittavat, että pornon käyttö on yleistä erityisesti nuorten naisvastaajien keskuudessa. Pornoa katsotaan ensisijaisesti itsetyydytyksen yhteydessä seksuaalisen tyydytyksen ja seksuaalisen kiihottumisen saavuttamiseksi sekä ahdistuksen ja stressin lievittämiseksi. Ylipäätään pornon käytön vaikutukset kristittyjen naisten elämään ovat moninaisia, eivätkä useinkaan yksiselitteisiä. Monet vastaajat kertovat, miten porno on tuonut mukanaan syyllisyyttä, häpeää ja ongelmia parisuhteeseen ja jumalasuhteeseen. Osalle vastaajista porno on sen sijaan näyttäytynyt neutraalina tai positiivisena lisänä elämässä. Keskeinen erottelevat tekijä näiden ryhmien välillä koskee sitä, kokevatko vastaajat arvojensa ja käytöksensä välistä sisäistä ristiriitaa omasta pornon käytöstään vai eivät.

ASIASANAT Pornografia, pornon käyttö, seksuaalisuus, kristityt naiset, kristillisyyden, jumalasuhteet

JOHDANTO

Monien kristillisten kirkkojen ja yhteisöjen piirissä seksuaalisuus, etenkin naisten, on kautta vuosisatojen nähty uhkaavana ja vaarallisena viettinä, jota on täytynyt hillitellä. Kirkon tehtävänä on ollut kasvattaa kansan moraalialia ja valvoa sen siveellisyyttä.¹ Kirkon toiminnan kautta uskonnosta onkin muotoutunut monin paikoin ihmisten seksuaalisuuden portinvartija. Uskonto on sanellut sen, millainen seksuaalinen käyttäytyminen on normaalia, sallittua ja hyväksyttävää.²

Kristinuskon historiassa Vanhan testamentin patriarkaaliset³ moraalisäädökset ovat ohjanneet sitä, mitä seksistä tulee ajatella. Miehen ja naisen kunnia koostui eri asioista. Miehelle tuotti kunniaa suvun aseman, vallan ja maineen ylläpitäminen. Naisen kunnia puolestaan liittyi seksuaaliseen puhtauteen. Koska naisilla oli korvaamaton tehtävä jälkeläisten synnyttäjinä, heidän seksuaalisuuttaan täytyi kontrolloida ja suojella. Nainen tuotti häpeää koko perheelle, jos hän oli seksuaalisessa kanssakäymisessä muun kuin oman aviomiehensä kanssa.⁴ Uudessa testamentissa puolestaan korostuu puhtauden vaaliminen sekä seksuaalisuuden hillitseminen. Nämä seikat ovat johtaneet siihen, että teologian historiassa seksuaalisuuteen ja ruumiillisuuteen on usein suhtauduttu kielteisesti.⁵ Monet kirkkoisat opettivatkin, ettei naisessa ole mitään hedelmöittymiseen osallistuvaa siementä ja että yhdyntä on synti muussa kuin lapsensiittämissä tarkoituksessa. Yhdyntä on synti myös silloin, jos siitä nauttii.⁶

Luterilaisen kirkon moraalikasvatus on vaikuttanut keskeisesti suomalaisten ajatuksiin seksuaalisuudesta ja sillä on edelleen painoarvoa. Kirkon seksuaalisuutta koskevassa eettisessä ajattelussa tapahtuneet muutokset näkyvät selkeästi nykykristittyjen elämässä. Myös yhteiskunnassa käyty keskustelu ja muuttuvat asenteet heijastuvat kristittyjen ajatuksiin seksuaalisuudesta. Seksuaalisuuteen ei suhtauduta enää jyrkän patriarkaalisesti, erilaisten kieltojen ja puhtauden vaatimusten kautta. Sen sijaan seksuaalisuus nähdään luonnollisena ja nautintoa tuottavana biologisena tarpeena, joka on osa ihmisen henkilökohtaista kasvuprosessia.⁷ Kun kristinuskon

muovaamassa yhtenäiskulttuurissa ainoa moraalisesti oikea seksi tapahtui avioliiton sisällä, niin nykyään hyväksi seksiksi katsotaan turvallinen ja nautintoa tuottava seksi, jossa omaa seksuaalisuuttaan voi toteuttaa aidolla tavalla. Erilaiset säännöt ja normit ovat menettäneet merkitystään, ja ihmisillä on monia erilaisia vaihtoehtoja toteuttaa ja ilmaista omaa seksuaalisuuttaan.⁸

Tästä huolimatta kirkon ja uskontojen perinteisesti ankara suhtautuminen seksuaalisuuteen on jättänyt jälkensä myös nykyaikaan, sillä yhä edelleen useat seksuaalisuutta koskevat eettiset kannanotot ja viestit välittyvät ihmisille uskonnollisten instituutioiden ja auktoriteettien kautta. Tällöin ihmisen uskonnollisen sitoutumisen aste voi vaikuttaa merkittävästi siihen, millä tavoin ihminen näkee itsensä tai ilmaisee itseään seksuaalisesti.⁹ Esimerkiksi uskonnollisesti erittäin sitoutuneet naiset ovat tyypillisesti seksuaalisesti passiivisia, heidän seksuaalinen tyydytynneisyytensä on heikentynyt tai huonoa ja he tuntevat seksuaalisuudesta ja sen harjoittamisesta syällisyyttä.¹⁰ Syvästi uskonnolliset naiset myös kokivat omat seksuaaliset fantasiansa moraalinsa ja uskontonsa vastaisina.¹¹

Tässä artikkelissa tutkin, miksi suomalaiset kristityt naiset käyttävät pornoa, ja millaisia ajatuksia heillä on omasta pornon käytöstään. Artikkelini tulokset perustuvat maaliskuussa 2018 julkaistun nettikyselyn kautta saatuun aineistoon (N=505) ja sen naispuolisiin vastaajiin (N=207). Tutkimuksessani osoitan, miten uskonnollisen

1 Vikström 2016, 78–79.

2 Hunt & Jung 2009, 156–167.

3 Patriarkaalisuudella tarkoitetaan miesvaltaista kulttuuria, jossa miehillä on yksiselitteinen päättävä valta yhteisössä ja naiset ja lapset ovat miehiin nähden alistaisessa asemassa.

4 Lehtipuu 2006, 108–109.

5 Vikström 2016, 85, 87.

6 Tuovinen 2006, 205.

7 Ratinen 2014, 16.

8 Vikström 2016, 80, 93–94.

9 Hunt & Jung 2009, 156–167.

10 Abbott, Harris & Mollen 2016, 1063–1064.

11 Gil 1990, 636.

vakaumuksen ja pornon käytön yhdistelmä aiheuttaa monissa tutkimukseen osallistuneissa naisissa voimakasta ristiriitaa. Erityisesti naisten pornografisten aineistojen käyttö on Suomessa edelleen tabu. Kristittyjen sekä muiden uskonnollisesti orientoituneiden ihmisten pornon käyttö on myös aihe, josta usein vaietaan. Tästä huolimatta moni nainen, jonka elämää ja valintoja ohjaavat uskonnollinen vakaumus ja uskonnolliset instituutiot, kuluttaa pornoa.

PORNON MÄÄRITELMÄ

Pornografia voidaan nykyään nähdä moni-ilmeisenä, koko visuaalisen kulttuurin, taiteen, kirjallisuuden ja median kentän läpäisevänä ilmiönä. Lajityyppinä porno on jakautunut erilaisiin alalajeihin ja kategorioihin, mikä hankaloittaa yleistasoisten määritelmien tekemistä.¹² Pornon määritelmä onkin edelleen liukuva ja epämääräinen, ja sitä sovelletaan eri tavoin eri yhteyksissä.¹³ Suurin osa suomalaisista on valmis hyväksymään pornon ja pornografisten aineistojen käytön, vaikkakin pitää jonkinlaisten määritelmällisten rajojen asettamista tärkeänä.¹⁴

Rajaamisen käsite on pornoa koskevassa keskustelussa oleellista, sillä ihmisten tulkinnat pornoksi luokiteltavista sisällöistä vaihtelevat suuresti. Se mikä on yhdelle törkeää pornoa, on toiselle erotiikkaa, ja sen minkä yksi kokee riettaana, on toiselle itseilmaisua ja taidetta.¹⁵ Vaikka pornografisten aineistojen rajausta seuraavien tiettyjä yhteiskunnallisia normeja, ”porno on katsojan silmissä”. Tämä vaikeuttaa myös pornon historian määrittelyä. Koska pornografian määritelmä on subjektiivinen, niin kuvat, joita voidaan yhdessä yhteiskunnassa pitää eroottisina tai jopa uskonnollisina, voidaan toisessa yhteiskunnassa tuomita pornografisiksi.¹⁶

Susanna Paasonen on esittänyt kolme erilaista tapaa pornon määrittelyyn. Niistä ensimmäisen mukaan porno määrittyy aiheiden ja tyyliensä kautta seksuaalisesti eksplisiittisinä, sukuelimiä ja seksiakteja esittelevinä teksteinä, kuvina tai elokuvina. Toinen määritelmä keskittyy pornon tekijöiden aikomuksiin ja intentioihin tuottaa seksuaalisesti kiihottavaa materiaalia. Kolmas määrittelytapa keskittyy kokemuksiin: porno on

sitä, mikä kiihottaa lukijaansa tai katsojaansa seksuaalisesti.¹⁷ Haavio-Mannila luonnehtii, miten pornografialle on luonteenomaista, että se sisältää seksuaalisesti kiihottaviksi tarkoitettuja kuvia alastomista tai lähes alastomista kehoista, sekä niiden kosketuksista ja yhtymisistä.¹⁸ Yhtä luonteenomaista pornolle on sen perimmäinen olemus ja merkitys: porno esittää seksiä, pyrkii kiihottamaan ja toimii masturbaatiovirikkeenä.

Pornon määritelmät ja mielikuvat pornosta pohjautuvat kuitenkin usein enemmänkin oletuksiin kuin ihmisten kokemuksiin pornosta ja tutkimukseen pornon varsinaisesta sisällöstä.¹⁹ Pornon määrittelyn vaikeutta lisää myös käsillä oleva digiaika. Internetin myötä pornon sisältö ja käyttömahdollisuudet ovat entisestään laajentuneet, virtuaalitodellisuus on mahdollistanut täysin uudenlaisen vuorovaikutuksen ja itse tuotettu porno on herättänyt kysymyksen pornon ja siinä esiintyvien henkilöiden suostumuksen merkityksestä. Jotkut tutkijat ovatkin esittäneet, että pornografia olisi erotettava materiaalista, joka on tuotettu ja jaettu ilman osallistujien suostumusta.²⁰

Lisäksi arkielämässä käsitykset ja määrittelyt pornosta rakentuvat usein henkilöiden oman seksuaalietiikan ja moraalin kautta. Pornoon kriittisesti suhtautuvat ihmiset pitävät usein pornona sellaista aineistoa, joka ylittää heidän omat seksuaaliset mieltymyksensä. Tiukimman tulkinnan mukaan kaikki alastomuutta sisältävä ja yhdyntään vihjaava kuvitus on paheksuttavaa pornoa, koska sen katsotaan sisältävän ihmisten yksityisyyden piiriin kuuluvaa seksuaalista toimintaa.²¹ Pornosta keskusteltaessa lausutaankin usein julki käsityksiä sopivuudesta ja sopimattomuudesta, yksityisestä ja julkisesta, kauniista ja

12 Paasonen 2015, 12.

13 Nikunen, Paasonen & Saarenmaa 2005, 9.

14 Kalha 2007, 15–16.

15 Kalha 2007, 16.

16 Jenkins 2020.

17 Paasonen 2015, 9–10.

18 Haavio-Mannila 2001, 257.

19 Paasonen 2015, 9.

20 Ashton, McDonald & Kirkman 2019, 144, 161.

21 Haavio-Mannila 2001, 257.

rumasta, oikeasta ja väärästä, aidosta ja keinote-koisesta. Tällöin ollaan tekemisissä yhteiskun-nallisten arvojen, ihanteiden ja normien kanssa, jotka ilmenevät universaaleiksi periaatteiksi julistautuvien eettisten ja esteettisten lausumien muodossa.²²

Pornon määrittelyssä on myös tärkeää huo-mioida, että porno on ajallisesti muuttuva käsite. Vain harvat pitäisivät nykyään pornona sitä, mikä vielä 1970-luvun alussa luokiteltiin pornogra-fiseksi materiaaliksi.²³ Kun 1970–1980-luvulla pornografia toi mieleen nuhjuiset alan kaupat, niin nykyisin porno ja sen käyttöyhteydet ovat arkipäiväistyneet. Pornon kehitykselle onkin tyy-pillistä, että edellisten sukupolvien pornosta on tullut myöhempien sukupolvien populaarikult-tuuria tai taidetta. Siksi olisikin oleellista miettiä, miten, milloin ja miksi tietyt asiat mieltyvät pornoksi, minkälaiset asiat mieltyvät pornoksi, ja mikä funktio tuolla mieltymisen prosessilla on kulttuurissamme.²⁴

NAISEN SEKSUAALISUUS PORNON NÄKÖKULMASTA TARKASTELTUNA

Naisen seksuaalisuuden tutkimuksen keskeinen käänne tapahtui 1950-luvulla Yhdysvalloissa, kun Albert Kinsey julkaisi kohua herättäneet miesten ja naisten seksuaalisuutta ja seksuaalista käyt-täytymistä kuvailevat raporttinsa.²⁵ Raporteissa tutkittiin muun muassa millaisiin seksuaalisiin akteihin naiset osallistuivat ja miten naisten seksuaaliseen aktiivisuuteen vaikuttivat erilaiset muuttujat kuten ikä, sosioekonominen asema ja uskonnollisuus. Raporttien lopputuloksena esitettiin, että naiset olivat seksuaalisesti miehiä passiivisempia.²⁶

Naisten seksuaalisuuden passivointia edisti-vät erilaiset kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tekijät, mutta myös 50-luvun tunnetuin pornolehti *Playboy* eroottisilla naisten alastonkuvillaan.²⁷ Kun naiset esitettiin *Playboyn* sivuilla alastomi-na objekteina, tietyllä tavalla paljaimmillaan ja haavoittumillaan, vähensi se naisten miehille muodostamaa uhkaa. Tätä kautta miehet ja naiset asetettiin tietynlaisiin sukupuolitettuihin positioihin: miesten sukupuolitettuna tehtävänä oli katsoa ja hallita katseella, kun taas naisten su-

kupuolitettuna tehtävänä oli asettua hallitsevan katseen ja halun kohteeksi.²⁸

Samankaltaiset hierarkiset sukupuoli-asetelmat ja niiden sukupuolten epätasa-arvoa uusintavat representaatiot ovat näkyvissä por-nolehdissä ja pornoelokuvissa myös nykyään. Valtavirtaisessa mediakulttuurissa sukupuolta representoidaan yhä edelleen pääosin heterosek-suaalisten miesten näkökulmasta ja heitä varten. Naisten osa on perinteisesti asettua miehisen katseen kohteeksi, objekteiksi.²⁹ Internetin kuva- ja videogallerioiden selaaminen osoittaakin, että naisruumis, samoin kuin naisruumiin työstämi-nen, pysyy sitkeästi pornon keskipisteessä.³⁰

Vaikka pornoa vastustetaan sukupuolten välisen tasa-arvon nimissä³¹ ja sen katsotaan loukkaavan naisten oikeuksia ja olevan osa sek-suaalista syrjintää,³² niin samaan aikaan pornoa myös puolustetaan kiivaasti vetoamalla naisten seksuaaliseen vapautumiseen ja seksuaaliseen it-semääräämisoikeuteen. Robin Morganin, Andrea Dworkinin ja Catherine MacKinnonin perustamaa antipornoliikettä vastustamaan on noussut jo 80-luvulla uusi sukupolvi feministejä, jotka koros-tavat naisten seksuaalista toimijuutta ja valinnan-vapautta. Liike näkee pornon karnevalistis-kumouksellisena mahdollisuutena, joka voi tuoda esiin myös pornon moni-ilmeisyyden.³³ Nämä Ann Russon seksuaaliberaaleiksi määrittämät anti-antipornoliikkeen kannattajat keskittyvät tuomaan esiin seksuaalisuuden rajoittamiseen ja tukahduttamiseen liittyviä kysymyksiä sen sijaan, että näkisivät antipornoliikkeen tavoin pornon naisia orjuuttavana seksuaalisuuden ilmaisuna.³⁴

22 Kalha 2007, 19–20.

23 Haavio-Mannila 2001, 257.

24 Kalha 2007, 18–19.

25 Karkulehto 2011, 108.

26 Kinsey, Pomeroy, Martin & Gebhard 1953.

27 Karkulehto 2011, 109.

28 Karkulehto 2011, 110.

29 Karkulehto 2011, 44–46.

30 Paasonen 2015, 20.

31 Paasonen 2015, 17.

32 Nikunen 2006, 130–131.

33 Kalha 2005, 36.

34 Russo 1998, 16.

Kyseinen kehityssuunta näkyy erityisesti nykyisellä internetin valtakaudella, sillä yhä useampi nainen tuottaa pornoa, katsoo pornoa ja osallistuu seksiteollisuuden tekemällä itse pornoa. Vuoden 2015 Finsex tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että naiset suhtautuvat yhä myönteisemmin pornoon, ja että nuoret naiset ovat ryhtyneet viime vuosina käyttämään aktiivisesti nettipornoa. Kyseisen tutkimuksen mukaan suomalaisista naisista 58 % piti pornografian katselua hyvin kiihottavana. Alle 25-vuotiaista naisista pornoa oli katsellut vuoden aikana 71 % ja alle 50-vuotiaista naisista lähes 60 %. Kaikista kyselyyn vastanneista naisista 25 % oli käyttänyt vuoden aikana nettipornoa ja 20-vuotiaiden ikäluokassa nettipornon käyttöprosentti oli jo 60.³⁵

Finsex tutkimuksen mukaan yhtenä selittävänä tekijänä naisten pornon käytön kasvulle on lisääntynyt itsetyydytys. Toisin sanoen pornoa aktiivisesti käyttävät naiset harrastavat muita useammin itsetyydytystä. Tutkimuksen mukaan naisten aktiiviseen pornon käyttöön ovat sidoksissa myös seksuaaliasioihin liittyvä vapaamielisyys, sekä monipuolinen kiinnostus seksuaaliasioita kohtaan.³⁶

Kansainvälisten tutkimusten mukaan myös kristittyjen naisten pornon käyttö on kasvanut. Tilastot osoittavat, että 1970-luvulla 26 % 18–30-vuotiaista amerikkalaisista protestanttisiin fundamentalistisiin tunnustuskuntiin sidoksissa olevista naisista oli katsonut pornoa kuluneen vuoden aikana. 2010-luvulla luku oli noussut siten, että tämän ryhmän naisista oli pornoa katsonut 37 %, ja vuonna 2016 tuo luku oli jo 49 %.³⁷

TUTKIMUSTEHTÄVÄ, SEN TOTEUTTAMINEN JA TUTKIMUSAINEISTO

Tässä artikkelissa selvitan suomalaisten kristittyjen naisten pornon käytön syitä sekä naisten ajatuksia omasta pornon käytöstään. Kristityillä naisella tarkoitan naista, joka identifioi itse itsensä kristityksi. Aineiston analyysin tavoitteena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miksi kristityt naiset käyttävät pornoa?
2. Millaisia ajatuksia ja kokemuksia

kristityillä naisilla on omasta pornon käytöstään?

Olen kerännyt tutkimukseni aineiston maaliskuussa 2018 nettikyselyllä, joka julkaistiin valikoidusti eri keskustelupalstoilla ja Facebook-ryhmissä. Näitä olivat Uskovaiset nuoret Facebook-ryhmä, Suomen evankelisen allianssin Facebook-ryhmä, vauva.fi-keskustelupalsta, suomi24.fi-keskustelupalstan kristinuskoo ja seksiä käsittelevät keskusteluryhmät sekä oma Facebook-sivuni, josta pystyin jakamaan linkin kyselyyn. Kyselyn saatetekstin avulla ja linkin jalkoa kohdentamalla tavoittelin vastaajiksi itsensä kristityiksi identifioivia miehiä ja naisia, jotka katsoivat tai olivat katsoneet pornoa. Pysin varmistamaan kohderyhmän oikeellisuuden (pornoa katsoneet tai katsovat kristityt) käyttämällä kyselyssä sekä kyselyn saatetekstissä seuraavaa muotoilua: ”Oletko kristitty mies tai nainen? Katsotko pornoa, tai oletko joskus aiemmin elämässäsi katsonut pornoa?” Tutkimukseni ei aineistonkeruutapansa takia pyri yleistettävyyteen, vaan pyrkii hakemaan ja tutkimaan niiden kristittyjen henkilöiden kokemuksia, joita pornon käyttö ilmiönä koskettaa.

Kyselyyn vastasivat erityisen aktiivisesti herätysliiketaustaiset henkilöt. Uskon tämän johtuvan jo mainitsemastani kyselyn jakotavasta. Esimerkiksi Uskovaiset nuoret Facebook-ryhmässä on yli 10 000 jäsentä, ja keskustelu ryhmässä on erittäin aktiivista. Kyseinen ryhmä on myös vahvasti linkittynyt kirkon herätysliikkeisiin, erityisesti Sley:een. Toisaalta tutkimusaineisto myös osoittaa, että kyselyyn on vastannut monenlaisia ihmisiä, joiden mielipiteet pornografiasta poikkeavat toisistaan.

35 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisen-seksuaalisuus-finse/finsex-porno-grafia/

36 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisen-seksuaalisuus-finse/finsex-porno-grafia/

37 Perry 2019, 96.

Nettikyselyssä oli neljä osiota. Ensimmäisessä osiossa kartoitin vastaajien taustatietoja kuten sukupuolta, ikää, seksuaalista suuntautumista ja siviilisäätyä, sekä erityisesti vastaajien hengellistä viitekehystä. Toisessa osassa kartoitin vastaajien pornonkäyttötottumuksia ja pornon käytön esiintyvyyttä strukturoitujen kysymysten kautta. Kysyin muun muassa, käyttivätkö vastaajat pornoa nykyään vai käyttivätkö he sitä ennen, kuinka usein he käyttävät tai käyttivät pornoa, kuinka kauan he ovat käyttäneet tai käyttivät pornoa ja millaisissa tilanteissa he käyttävät tai käyttivät pornoa. Kolmas osio koostui pornon käyttöä koskevista avoimista kysymyksistä, joiden avulla mittasin ja kartoitin pornon käytön syitä ja perusteluja, sekä pornon käytön seurauksena syntyneitä ajatuksia, kokemuksia ja tunteita. Neljäs osio puolestaan koostui pornoa koskevista väittämistä. Väittämässä käyttämäni Likertin asteikko koostui viidestä vastausvaihtoehdosta (1-5), joiden ääripäissä olivat kohdat ”ehdottomasti samaa mieltä” ja ”ehdottomasti eri mieltä”. Väittämiä oli yhteensä 115 ja olin jakanut ne seitsemään eri väittämäryhmään väittämien sisällön mukaan.

Tämän artikkelin aineiston analyysissä olen hyödyntänyt erityisesti niitä väittämiä, jotka nostivat esiin naispuolisten vastaajien ajatuksia pornon käytön mahdollisesta synnillisyydestä tai häpeällisyydestä, sekä pornon käytön kiihottavuudesta ja pornon käyttöön liittyvistä keskusteluista seurakunnissa. Tämän jälkeen vertailin kyseisten väittämien jakaumia ja prosenttiosuuksia avointen kysymysten analyysin kautta saatuihin vastauksiin, etsin analyysiäni tukevia kohtia ja kiinnitin huomiota vastausten ja analyysini väliin mahdollisiin eroavaisuuksiin.

TUTKIMUSAINEISTON ANALYYSI

Aineiston analyysissä olen käyttänyt sekä tilastollisia menetelmiä hyödyntämällä spss-tilasto-ohjelmaa että laadullista sisällönanalyysiä ja sen pohjalta tehtävää teemoittelua ja tyypittelyä. Menetelmällinen triangulaatio soveltuu hyvin tutkimukseeni, jossa olen pyrkinyt keräämään tietoa ihmisen toiminnasta ja sen vaikuttamista. Mixed method sopii analyysitavaksi myös siksi, että tutkimuksessani laadullinen ja määrällinen

tutkimusaineisto täydentävät ja tukevat toisiaan.

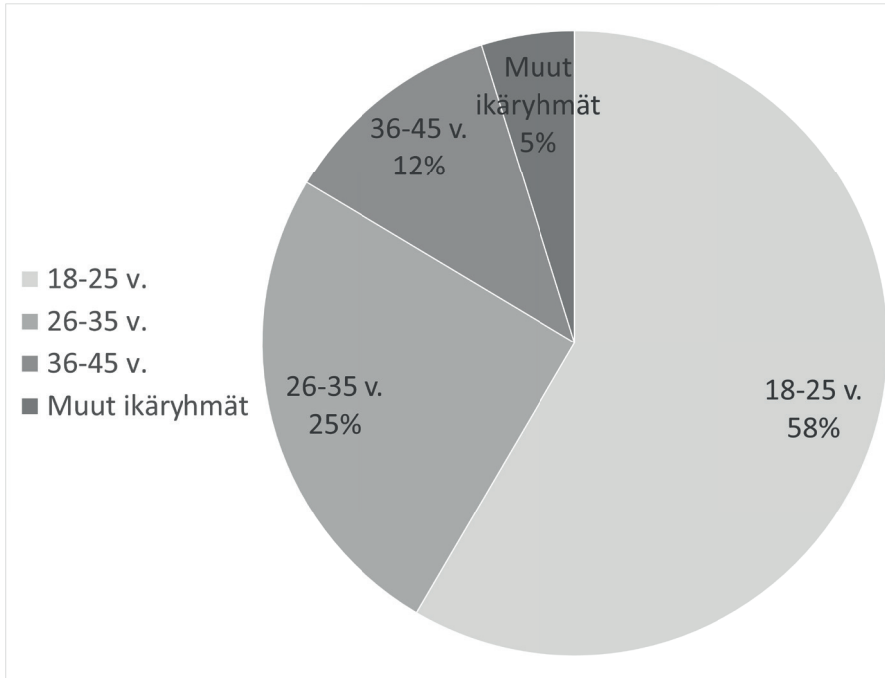
Havainnollistan saamiani tuloksia erilaisin kuvioin, jotka olen koostanut määrällisen aineiston kohdalla prosenttiosuuksiksi spss-tilasto-ohjelman avulla. Etsiessäni vastauksia tutkimustehtävään olen käyttänyt myös seuraavia avoimia kysymyksiä: Millaisia ajatuksia ja tunteita porno sinussa herättää? Milloin ja miksi aloitit pornon käytön? Kuvaile miten pornon käyttö on vaikuttanut elämääsi. Olen hyödyntänyt artikkelissani vain osaa keräämästäni aineistosta, sillä osa verkkokyselyn kysymyksistä ja niihin saaduista vastauksista ei liity tämän artikkelin tutkimustehtävään.

Valikoimani laadullisen aineiston olen koostanut erilaisiksi kuvioiksi teemoittelemalla, tyypittelemällä ja koodaamalla. Näin olen pyrkinyt löytämään vastauksissa esiintyviä syviä ja toistuvia merkityksiä ja laskemaan ilmiöiden esiintymiä. Lisäksi olen nostanut laadullisesta aineistosta tuloksia kuvailevia sitaatteja. Sitaattien loppuun on sulkeisiin lisätty kirjoittajan ikäryhmä, se kuinka tärkeä usko tai uskonto on vastaajalle sekä tieto siitä, käyttäkö vastaaja pornoa nykyään vai käyttikö hän sitä aiemmin.

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 505 itsensä kristityksi luokittelevaa henkilöä, joista miehiä oli 59 % (N=298) ja naisia 41 % (N=207). Jatkossa keskityn pelkästään naispuolisiin vastaajiin. Vastaajien määrä vaihtelee kunkin tarkasteltavan kysymyksen kohdalla.

Enemmistö naispuolisista vastaajista (58 %) edusti ikäryhmää 18–25-vuotiaat ja neljännes vastaajista (25 %) edusti ikäryhmää 26–35-vuotiaat. Kolmanneksi eniten vastaajia (12 %) oli ikäryhmässä 36–45-vuotiaat. Tätä vanhempien vastaajien prosentuaalinen osuus oli hyvin pieni.

Naisvastaajista (kysymykseen vastasi 179 naista) 68 % piti uskoa tai uskontoa elämässään erittäin tärkeänä ja melko tärkeänä tai jonkin verran tärkeänä 27 %. Vastaajat määrittivät hengellisyyttään tarkemmin muun muassa uskontokunnan, herätysliiketaustan ja kirkkosakäynnin aktiivisuuden kautta. Vastaajista jumalanpalveluksiin tai muihin hengellisiin tilaisuuksiin osallistui viikoittain 32 % ja kuuksittain 41 %.

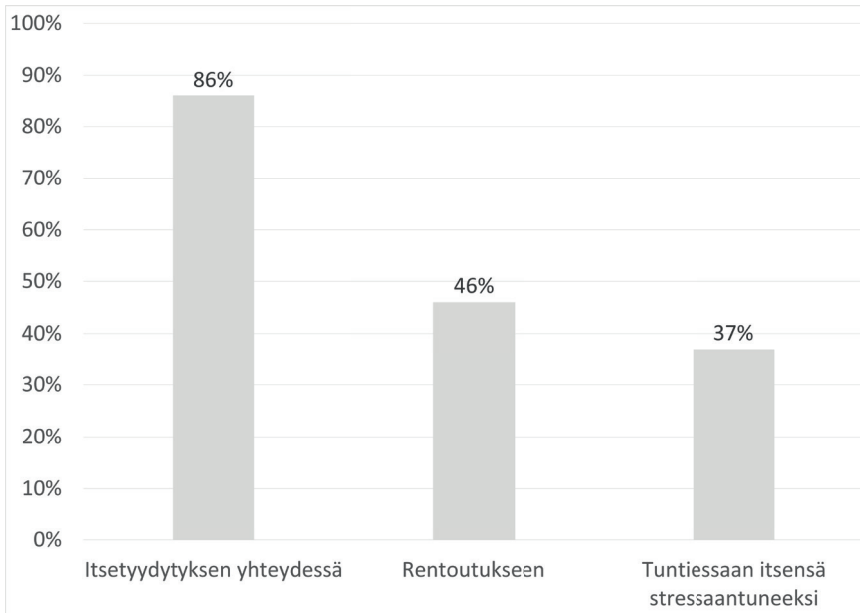
Kuvio 1. Vastajat ikäryhmittäin. n=207.

Naispuolisista vastaajista evankelisluterilaiseen kirkkoon ilmoitti kuuluvansa 67 %. Helluntaiherätykseen kuului vastaajista 12 % ja Suomen vapaakirkkoon 7 %. Johonkin muuhun kirkkokuntaan tai herätysliikkeeseen kuului 7 %. Katolisten osuus oli 1 %. Loput vastaajat ilmoittivat, etteivät kuulu mihinkään uskontokuntaan. Vastaajien taustoissa näkyi myös selkeitä vaikutteita eri herätysliikkeistä. Sley:n koki läheiseksi kolmannes vastaajista, Kansanlähetyksen 15 %, Suomen Raamattuopiston 13 % ja Kansan Raamattuseuran 10 % vastaajista.

Tähän tutkimukseen haettiin vastaajaksi henkilöitä, jotka joko käyttivät pornoa tai olivat aiemmin käyttäneet pornoa. Tästä huolimatta naispuolisista vastaajista 36 % ei vastannut lainkaan kysymykseen, jossa tiedusteltiin heidän nykyistä tai aiempaa pornon käyttöään. Tämä oli jonkin verran enemmän kuin miesvastaajien keskuudessa (25 % miehistä). Jää osin arvailujen varaan, ovatko nämä vastaajat käyttäneet pornoa nyt tai aiemmin. Nämä vastaajat eivät luonnollisesti myöskään vastanneet pornon käytön kokemuksia mittaviin kysymyksiin.

Kaikkien naisvastaajien joukosta reilu kolmannes (37 %) kertoi käyttävänsä pornoa nykyään ja reilu neljännes (27 %) kertoi käyttäneensä pornoa aiemmin. Vaikkei tutkimukseni pyri aineistonkeruutavastaan johtuen yleistettävyyteen, tutkimukseen osallistuneiden vastaajien pornon käytön jakaumat vastaavat läheisesti Samuel L. Perryn vuodelta 2014 olevan tutkimuksen tuloksia. Kyseinen tutkimus osoitti, että kuluneen kuukauden aikana 23 % alle 30-vuotiaista, itsensä evankelikaalisiksi tai fundamentalisteiksi protestanteiksi mieltävistä naisista oli tarkoituksellisesti katsonut pornoa.³⁸

Tutkimuksessani pornon käyttö oli yleisintä alle 35-vuotiaiden keskuudessa. Heistä 40 % kertoi käyttävänsä pornoa nykyään, kun yli 35-vuotiaista vastaava luku oli vain 21 %. Vanhemmat vastaajat myös kertoivat nuoria useammin käyttäneensä pornoa aiemmin. Myös nämä prosenttiosuudet ja niiden ikäryhmittäiset erot ovat yhteneviä aiempien tutkimustulosten kanssa,

Kuvio 2. Tilanteet, joissa pornoa käyttävät tai käyttäneet kristityt naiset katsovat tai katsoivat pornoa. n=132

joiden mukaan nuoremmat naiset käyttävät pornoa vanhempia ikäpolvia enemmän.³⁹

Aiemmin pornoa käyttäneet ja sittemmin lopettaneet vastaajat pitivät muita useammin uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä.⁴⁰ Heistä 91 % piti uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä. Pornoa nykyään käyttävistä naisista joka toinen (54 %) piti uskoa erittäin tärkeänä.

Seuraavassa analyysissä käytetään pääosin ainoastaan niiden 133 naispuolisen vastaajan vastauksia, jotka käyttivät pornoa (joko nykyään tai aiemmin). Näistäkin vastaajista osa oli jättänyt vastaamatta joihinkin kysymyksiin. Tästä syystä vastaajien määrä kunkin tarkasteltavan kysymyksen kohdalla vaihtelee.

TULOKSET

Miksi kristityt naiset katsovat pornoa ja millaisia motiiveja heillä on pornon käytölleen?

Tässä tulososassa tarkastelen erityisesti sitä, miksi tutkimukseen osallistuneet kristityt naiset katsovat pornoa ja millaisia motiiveja taikka syitä heillä on omalle pornon käytölleen. Etsin kysymyksen vastausta strukturoidulla kysymyk-

sellä ”Millaisessa tilanteessa katsot tai katsoit pornoa?”, sekä erityisesti avoimella kysymyksellä ”Milloin ja miksi aloitit pornon käytön?”

Saamieni vastausten valossa kristittyjen naisten pornon käytön taustalla ovat pitkälti samat syyt kuin pornon käytön taustalla yleisesti: pornoa katsotaan ensisijaisesti itsetyydytyksen yhteydessä seksuaalisen tyydytyksen ja seksuaalisen kiihottumisen saavuttamiseksi sekä ahdistuksen ja stressin lievittämiseksi.⁴¹

Uskoa tai uskontoa erittäin tärkeinä pitävistä naisista 93 % kertoi käyttävänsä pornoa masturboidessaan ja uskoa tai uskontoa melko tärkeänä tai jonkin verran tärkeänä pitävistä 88 %. Vaikka pornon käyttö itsetyydytyksen yhteydessä oli

39 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisien-seksuaalisuus-finse/finsex-pornografia/

40 Koska kaikki vastaajat identifioivat itsensä kristityiksi ja kuuluvat nimenomaan johonkin kristilliseen yhteisöön tai kirkkokuntaan, oletan uskon tarkoittavan nimenomaan uskoa kolmiyhdyteiseen, kristinuskon opin mukaiseen Jumalaan.

41 Ogas & Gaddam 2012, 163.

runsasta, niin kuitenkin neljännes uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävistä naisista oli ehdottomasti tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, jonka mukaan itsetyydytys on syntiä, jos siihen liittyy pornografia. Moni kokikin itsensä syntiseksi pornoa katsottuaan. Väittämän ”olen kokenut itseni syntiseksi katsottuani pornoa” kanssa ehdottomasti samaa mieltä oli 62 % ja jokseenkin samaa mieltä 20 % uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävistä vastaajista. Uskontoa melko tärkeänä tai jonkin verran tärkeänä pitävistä naisista väittämän ”itsetyydytys on syntiä jos siihen liittyy pornografia” kanssa sitä vastoin oli ehdottomasti samaa mieltä vain 9 %. Tässä ryhmässä naiset eivät myöskään kokeneet itseään läheskään yhtä syntiseksi pornon käytön jälkeen. Väittämän ”olen kokenut itseni syntiseksi katsottuani pornoa” kanssa ehdottomasti samaa mieltä oli 29 % vastaajista ja jokseenkin samaa mieltä 29 % vastaajista. Itsetyydytys näyttäytyi yleisenä syynä naisten pornon käytölle myös avointen kysymysten kohdalla ja kulki usein rinnakkain kiinnostuksen ja kokeilunhalun kanssa.

Aloitin pornonkäytön noin 16-vuotiaana aluksi uteliaisuudesta pornoa kohtaan ja löytäkseni kiihottavaa materiaalia masturbointini tueksi. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Katselen pornoa kun tyydytän itseäni. Kokeumukseni Pornosta on ainoastaan positiivinen. Itsetyydytys rentouttaa, tuo mielihyvää ja lievittää stressiä. (26–35-v, usko melko tärkeä, käyttää nykyään)

Vaikka itsetyydytys on yleisin syy kristittyjen naisten pornon käytölle, niin syyt pornon käytön varsinaiseen aloittamiseen löytyvät kuitenkin monien kohdalla muualta. Kuvioon 3 on koottu kyselyyn vastanneiden naisten yleisimpiä syitä pornon käytön aloittamiselle. Naiset taustoittivat näitä syitä vastatessaan kysymykseen ”milloin ja miksi aloitit pornon käytön?” Nostin aineistosta esiin vastauksissa eniten esiintyvät syyt tyyppitelmällä ja koodaamalla.

Molempien naisryhmien (uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävät ja melko tärkeänä tai

jonkin verran tärkeänä pitävät) kohdalla yleisimmäksi syyksi pornon käytön aloittamiselle mainittiin kiinnostus. Useammassa vastauksessa kiinnostusta lisäsi myös vastaajien kuvailema ”kielletty hedelmä”, jolloin seksuaalisuutta käsittelevät asiat olivat heille täysin vieraita ja osittain jopa kiellettyjä.

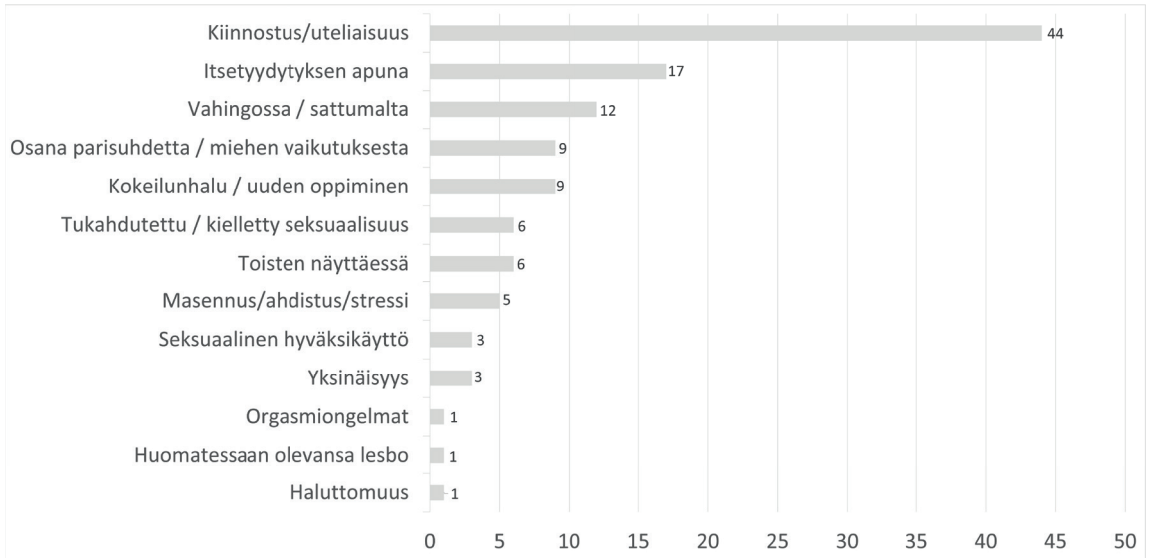
Lukioikäisenä. Kiinnostustani, saadakseni tietoa mitä seksi on, se oli jännittävää, ns. kiellettyä hedelmää, ja se johti irtosuhteisiin. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Opettelin tuntemaan itseäni. Noin parikymppisenä, kun olin muuttanut omilleni. Seksuaalisuus oli ollut minulta jotenkin kiellettyä tai vaiettua niin se kiehto. Näin pornossa ensimmäisen kerran miesten sukuelimiä. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Vastauksissa näkyy useiden tutkijoiden esiin nostama pornon ”paradoksaalisuus”. Kielletty, hävettävä ja ällöttävä myös kiehtoo ja innostaa, sillä halun ja inhon välinen ristiriita ruokkii pornon kiihottavuutta.⁴²

Aina pornon käytön aloittamisen taustalla ei ole ollut oma valinta, vaan ensikosketus pornoon on tapahtunut vahingossa tai toisten ihmisten vaikutuksesta. Uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävien naisten keskuudessa merkille pantavaa on, että avoimiin kysymyksiin vastanneista naisista kahdeksan ilmoitti päätyneensä pornon pariin omassa parisuhteessaan, koska ”mies katsoi”.

Aloitin sen 15 vuotiaana oikeastaan poikaystäväni takia. Hänellä oli paha ongelma pornon suhteen ja turhauduin siihen. Halusin nähdä miksi hän sitä katsoo ja siitä se sitten lähti. Muistan miten se kuvotti minua. Mutta sen kuvotuksen jälkeen halusin nähdä lisää ja lisää ja ei mennyt kauaakaan kun se kuvotus lakkasi ja alkoi syntymään himoa. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Kuvio 3. Syyt kristittyjen naisten pornon käytön aloittamiselle. (n=109)

Nuorena, miehen kanssa virkistääksemme seksi-elämää. (36–45-v, erittäin tärkeä, käytti ennen)

Parisuhteen vaikutus pornon käytölle näkyy myös pornonkäyttötilanteissa. Uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävistä naisista 27 % ja uskoa tai uskontoa melko tärkeänä tai jonkin verran tärkeänä pitävistä naisista 13 % ilmoitti käyttävänsä pornoa ennen seksiä kumppanin kanssa. Sinänsä pornon käyttö yhdessä puolison kanssa ei ole yllättävää, sillä myös vuoden 2015 Finsex tutkimus osoittaa, että pornoa käytetään parisuhteessa lisäämään kiihottuneisuutta ennen yhteistä rakastelua.⁴³

Oman partnerin lisäksi naiset ovat päätyneet pornon ääreen myös kavereiden tai osittain tuntemattomien ihmisten vaikutuksesta.

Ala-asteella kaverit näyttivät pornoa. Se oli ihan hirveää ja traumaattistakin, mutta jokin siinä jäi kiinnostamaan, koska vuosien päästä aloin

katsomaan useammin. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Olin 14 vuotta ja yksi mies sai minut katsomaan sitä. Olen sen jälkeen katsonut silloin tällöin. Alussa se oli pieni ongelma ja pakenin pahaan oloa pornon katsomiseen. Mielitykseni on myös hieman liian raju ja ikävä enkä haluaisi kiihottua niistä asioista mitä katson. (18–25-v, usko melko tärkeä, käyttää nykyään)

Edellä mainittujen syiden lisäksi osa kristityistä naisista on päätenyt pornon pariin myös masen-

43 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisen-seksuaalisuus-finse/finsex-porno-grafia/

nuksen, haluttomuuden (oman ja kumppanin) ja hyväksikäytön seurauksena. Tällöin pornon käytön ensisijainen motivaatio ei ole seksuaalisen halun tyydyttäminen, vaan jokin psykologinen tarve, halu ja yritys tyydyttää jotakin syvempää vaille jäämistä.

Masennus vei seksuaaliset tunteet ja halut. Porno on ollut ns. apuväline tuntea jotain. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Itselläni olisi haluja kyllä ollut ja koetin vaikka mitä konsteja hänen kanssaan, turhaan. Ajau-duinkin alun perin seksisivuille siitä syystä, että koetin etsiä keinoja miehen innostamiseksi, mutta myöhemmin kävin sivuilla sitten kyllä ihan vain omaksi huvikseni. (56–65-v, usko jonkin verran tärkeä, käytti ennen)

Mua oli nuoruudessa käytetty hyväksi, minkä takia seksuaalisuuteni oli ihan sekaisin. Jotenkin pakenin pornon maailmaan. (36–45-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Vaikka pornon kulutus on tietyltä osin seksuaalista, ei taustalla oleva ensisijainen motivaatio ole läheskään aina seksuaalisen halun tyydyttäminen, vaan jokin psykologinen tarve. Ihminen voi esimerkiksi etsiä seksuaalista tyydytystä aina silloin, kun hän kokee negatiivisia tunteita, riippumatta siitä onko hänellä todellista halua seksiin.⁴⁴

Kristittyjen naisten pornon käytön aloittamisen taustalta näyttää siis löytyvän moninaisia syitä. Yleisin syy näyttää vastausten valossa olevan kiinnostus ja uteliaisuus seksiä kohtaan. Tämä selittyy sillä, että suurin osa naisista on saanut ensikosketuksen pornoon lapsuudessa (19 mainintaa) tai teini-iässä (33 mainintaa).

Mitä kristityt naiset ajattelevat omasta pornon käytöstään?

Tässä osiossa tarkastelen sitä, mitä tutkimukseen osallistuneet naiset ajattelevat omasta pornon käytöstään. Keskeisenä tutkimusaiheena on, miten naiset kokevat oman pornon käyttönsä ja sen vaikutukset omaan elämäänsä. Hain vastausta

kysymykseen kahdella avoimella kysymyksellä: ”Millaisia ajatuksia ja tunteita porno sinussa herättää?”, sekä ”Kuvaile miten pornon käyttö on vaikuttanut elämääsi.” Vastausten perusteella pornon käyttö herättää kristityissä naisissa monenlaisia ajatuksia ja tunteita, joista aineistossa eniten esiintyneet on koottu kuvioon 4.

Usean vastaajan kohdalla porno herätti sekä positiivisia että negatiivisia tunteita, jotka koettiin keskenään ristiriitaisiksi. Yksi vastaaja kuvasi tuota ristiriitaa toteamalla, että pornon käyttö kiihottaa, innostaa ja rentouttaa, mutta liian suurissa määrin se saattaa kaduttaa ja jopa hävettää. Tuo sama ristiriita näkyy myös väittämien tuloksissa. Kuvio 5 osoittaa, että pornoa pidetään syntinä ja sen katsomisen seurauksena on koettu häpeää, mutta silti porno koetaan myös erittäin kiihottavaksi.

Syntisyyden ja kiihottumisen välinen paradoksi näkyi myös avoimissa kysymyksissä.

Tiedän sen olevan syntiä ja se ällöttää minua hiukan. Silti en välillä pysty olemaan katsomatta sitä. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

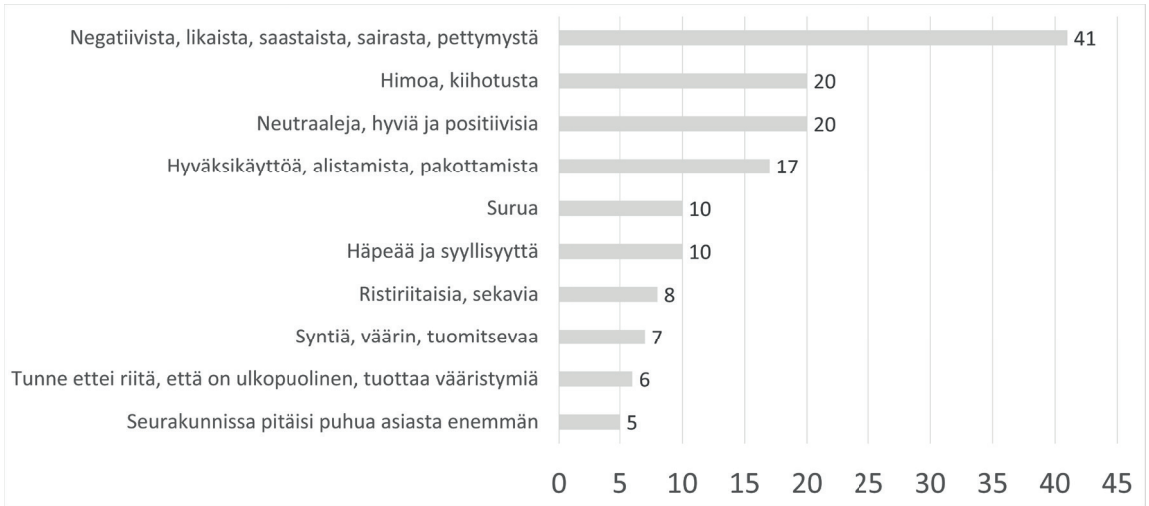
Tulokset tukevat tutkimuksia, joiden mukaan uskonnollisessa yhteisössä elävä voi kokea ristiriitaa omassa yhteisössään arvostettujen ja julki-suudessa esillä olevien seksuaalisten ihanteiden välillä. Tämän seurauksena oma seksuaalinen toiminta tai halu voi näyttäytyä häpeällisenä.⁴⁵ Lisäksi uskonnolliset ihmiset kokevat pornon käytön vahingoittavan myös omia seksuaalisia arvojaan ja seksuaalista moraaliaan, josta syntyy kognitiivinen ristiriita omien seksuaalisten arvojen ja seksuaalisen käyttäytymisen välille.⁴⁶

Kristityillä naisilla sisäistä ristiriitaa tuotti myös ymmärrys pornon hyväksikäyttävästä luonteesta. Eräs vastaaja kuvasi pornon herättävän

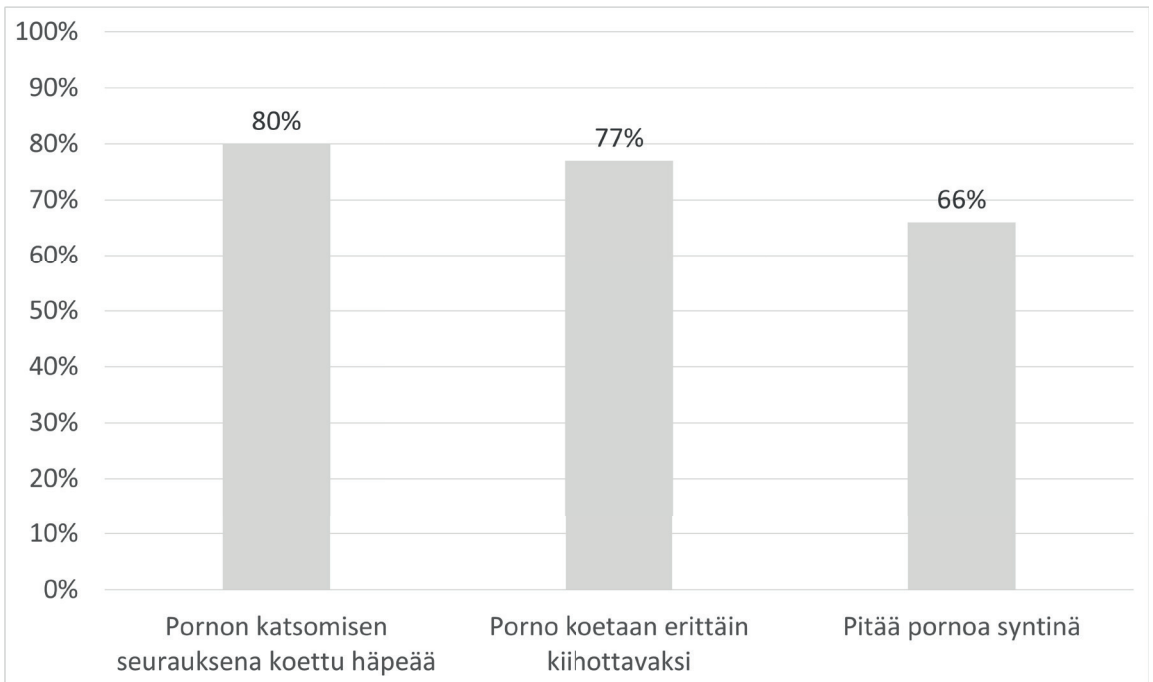
44 Hall 2019, 19.

45 Kettunen 2014, 131, 139.

46 Grubbs & al. 2017, 1734–1735.

Kuvio 4. Pornon käytön herättämät ajatukset ja tunteet. (n=109)

Kuvio 5. Pornon käytön aiheuttamat ristiriitaiset tunteet (n=99)

yhtä aikaa kiinnostuksen, ilon ja orgasmin kanssa huolta pornontuotannon eettisyydestä ja hyväksikäytöstä. Kyseinen nainen kuvasi ristiriitaa, joka syntyy itsensä tyydyttämisestä samalla, kun joku toinen on voinut kärsiä pahoin materiaalin teko-prosessissa. Myös moni muu nosti esiin saman ristiriidan.

Ristiriitaisia - toisaalta suurin osa minusta pitää sitä naista alentavana ja sen vuoksi kuvottavana, mutta toisaalta pieni osa minusta nauttii pornosta ja sen vuoksi jatkan sen katselua. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Ristiriitaiset tunteet johtunevat siitä, että pornoa katsotaan, vaikka sen koetaan olevan ristiriidassa kristinuskon ja oman moraalin kanssa. Kaikista vastanneista naisista väittämän ”ajattelen että kristitty voi katsoa pornoa” kanssa ehdottomasti tai jokseenkin samaa mieltä oli 31 %. Lisäksi runsaasta käyttöluvuista huolimatta pornon koki moraalisesti ja eettisesti vääräksi reilusti yli puolet naisista, 75 %. Erityisen selvästi nämä kannat näkyivät uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävien naisten kohdalla. Heistä väittämän ”en koe pornoa moraalisesti tai eettisesti vääräksi” kanssa samaa mieltä oli vain 9 % naisista. Tässä naisryhmässä pornon käyttö herättikin paljon negatiivisia ajatuksia ja tunteita, joita kuvattiin muun muassa sanoilla suru, sääli, suuttumus ja ällötys. Lisäksi viitattiin pornon tuottamaan syyllisyyteen ja häpeään.

Pornon aiheuttamia vahinkoja, tuhoivoimaa sekä syyllisyyden ja häpeän tunteita ei voi liikaa korostaa. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Ällöttää. Miksi edes mietin sen tekemistä? (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Pornografian kohdalla puhutaankin häpeän yhteydessä usein myös paheksunnasta ja ällötyksestä; ällötys ikään kuin autentisoi ja juurruttaa seksuaalisuuteen liittyviä moraalisia arvostelmia, mutta samalla ällötys ja häpeä vahvistavat pornoon liittyvää ”kielletyn hedelmän” vetovoimaa,

ja näin myös pornon kiihottavuutta.⁴⁷ Ylipäätään naisten kokemus pornon käytön ristiriitaisuudesta ja moraalittomuudesta on yhtenevä Perryn tutkimustulosten kanssa: vaikka kristityt pitävät pornon käyttöä moraalittomana ja katsovat sitä vähemmän kuin ei kristityt, niin he silti katsovat sitä.⁴⁸ Vaikka ihminen olisi konservatiivinen protestantti tai säännöllinen kirkossakävijä, niin se ei välttämättä korreloi millään tavalla ihmisen pornon käytön kanssa, kuten Perryn mukaan useat tutkimukset osoittavat.⁴⁹

Tämä Perryn huomio näkyy myös omassa tutkimuksessani. Kyselyyn vastanneiden, pornoa nykyään käyttävien kristittyjen naisten joukossa aktiivisimmat pornon käyttäjät löytyvät nimitäin niistä naisista, jotka osallistuvat hengellisiin tilaisuuksiin useita kertoja viikossa tai vähintään kerran viikossa. Heistä pornoa katsoi viikottain kaksi kolmesta (69 %). Toisaalta on muistettava, että viikottain hengellisissä tilaisuuksissa käyvästä naisista yli puolet (57 %) eivät katso pornoa lainkaan.

Uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävien naisten kohdalla pornon käytön ristiriitaisuus näkyy myös siinä, että he kokivat olevansa enemmän riippuvaisia pornosta kuin uskoa tai uskontoa melko tärkeänä tai jonkin verran tärkeänä pitävät naiset. Ensimmäisen ryhmän kohdalla pornosta koki olevansa riippuvaisia joka toinen (51 %), kun taas uskoa tai uskontoa melko tärkeänä tai jonkin verran tärkeänä pitävillä naisilla vastaava osuus oli kolmannes (34 %). Tämä voi selittyä sillä, että syvästi konservatiiviset ja uskoaan todeksi elävät kristityt kokevat helpommin voimakasta ristiriitaa omien arvojensa ja pornon käyttönsä välillä, jolloin he myös syyllistyvät pornon käytöstään herkemmin ja tuntevat siitä enemmän häpeää. Tällöin he myös herkemmin raportoivat olevansa riippuvaisia pornosta.⁵⁰

47 Paasonen 2011, 85.

48 Perry 2018, 369.

49 Perry 2018, 373, 378.

Edellä mainittujen, ristiriitaisten ja negatiivisten tunteiden lisäksi porno aiheutti kristityissä naisissa myös neutraaleja ja positiivisia tunteita sekä kiihotusta. Osa vastaajista painotti pornon käytön olevan normaalia ja pitivät outona, jos joku ei hyväksy pornon katselua. Samoin osa vastaajista koki pornon nopeuttavan oman orgasmin saamista ja olevan tapa toteuttaa omaa seksuaalisuutta.

Kunhan se katselu ei vahingoita minua eikä muita, on se ok. Mielestäni porno voi olla väylä omalle seksuaalisuudelle. Toisaalta pornoon liittyy aina negatiivinen mielikuva ja kristillisessä ympäristössä se leimataan synniksi ja näin se voi aiheuttaa häpeää ja muita negatiivisia tunteita. Toisaalta tiedostan sen itse että tietyissä rajoissa porno ei ole ongelma eikä syntiä. (18–25-v, usko melko tärkeä, käyttää nykyään)

Pärjäisin ilmankin, koska mielikuvitukseni riittää sellaisenaan ja pystyn saamaan nautintoni omin päin ilman kuvallista tai tekstimateriaalia. Porno tekee kuitenkin itsetyydytyksestä helpompaa ja on tavallaan kätevä muutaman minuutin pikaratkaisu sellaisiin hetkiin, kun ei ole aikaa tunnin mittaiseen sessioon omin päin. (26–35-v, melko tärkeä, käyttää nykyään)

Pornon käytön herättämässä ajatuksissa nostettiin esiin myös pornon tabuluonne kristillisessä kontekstissa sekä erityisesti naisten pornon käytöstä vaikeneminen. Lähes sadasta vastaajasta 81 % oli sitä mieltä, että seurakunnissa pitäisi puhua rohkeammin pornon käytön vaikutuksista. Vastaajista 90 % myös ajatteli, että seksuaalisuus oli edelleen tabu seurakunnissa.

Omassa seurakunnassani miesten pornon käytöstä sekä sen tuomista ongelmistakin on puhuttu. Naisista taas: ei mitään. Vaikka kuulun mielestäni melko moderniin ja edistykselliseen, nuorekkaaseen seurakuntaan ei kukaan ole koskaan sanallakaan maininnut naisen seksuaalisuudesta mitään. Se on mielestäni suurin ongelma tässä keskustelussa. Ei ihme että kristityillä on haasteita seksielämässä jos toinen puoli on

täysin unohdettu ja suuri tabu. Pornosta sentään joskus kuulee puhuttavan. (26–35-v, usko melko tärkeä, käyttää nykyään)

Seurakunnissa tulisi mielestäni puhua enemmän pornosta ja itsetyydytyksestä sekä muista seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, etenkin nuorten kanssa. Pystyin itse irrottautumaan pornosta sen jälkeen, kun siitä oltiin puhuttu avoimesti ja yleisellä tasolla. Minun ei tarvinnut kertoa omasta pornonkäytöstäni kenellekään, mutta sain vastauksia kysymyksiini ja uusia näkökulmia. Koen myös ongelmaksi sen, että useimmat kristilliset pornonkäytöstä irrottautumiseen kehitetyt nettisivut on suunnattu miehille, eikä naisten oleteta koskaan käyttävän pornoa tai itsetyydyttävän. Näin ollen naisten on myös vaikeampi puhua asiasta. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

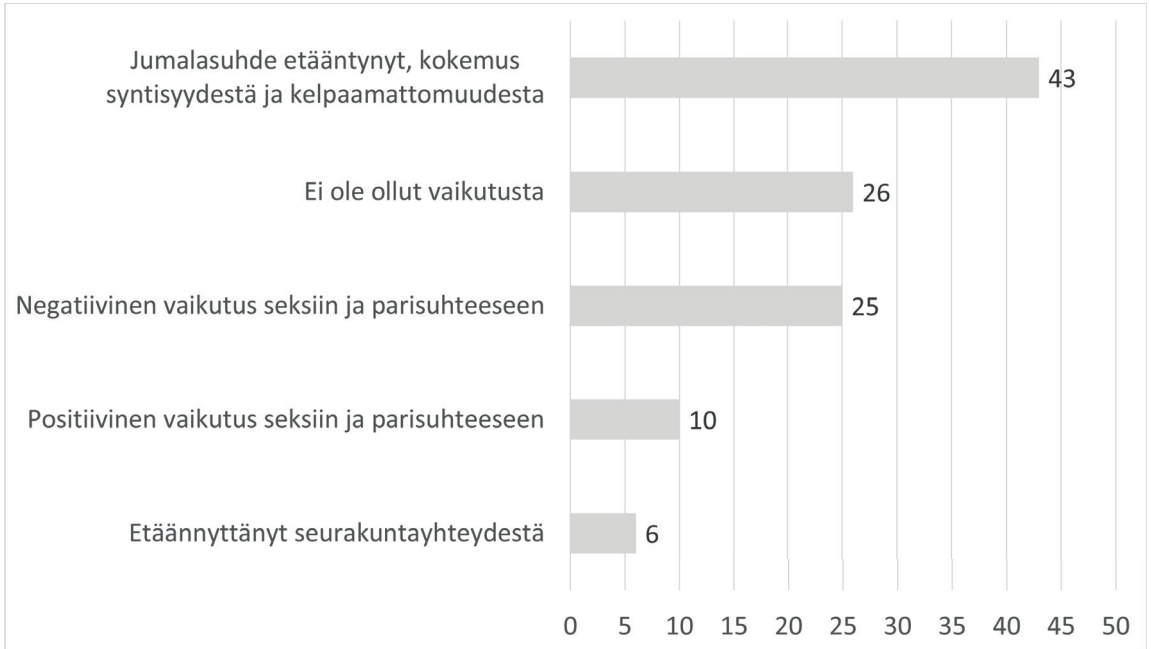
Edellä mainituissa vastauksissa korostuu seksuaalisuuteen ja pornon käyttöön liittyvä sosiaalinen ja yhteisöllinen häpeä. Kirkon tai uskonnollisen yhteisön seksuaalikäyttäytymistä koskeva ajattelu voi yhä edelleen synnyttää vaikean ristiriidan yhteisön normien ja oman käyttäytymisen välillä.⁵¹ Jos yksilö ei elä yhteisön määrittelemien seksuaalisten normien mukaisesti, tulkitaan se helposti eroksi tai etäännyntymiseksi Jumalasta, toisin sanoen häpeässä elämiseksi.⁵²

Naisten kokemuksiin pornon käytöstä liittyy vahvasti se, miten naiset kokevat pornon vaikuttaneen omaan elämäänsä. Kuviosta 6 ilmenee vastauksissa useimmin mainitut pornon käytön vaikutukset.

50 Perry & Whitehead 2019, 52.

51 Kettunen 2011, 280.

52 Kettunen 2011, 264.

Kuvio 6. Pornon käytön vaikutukset kristittyjen naisten elämään. (n=109)

Reilusta sadasta vastaajasta lähes puolet ajatteli pornon käytön vaikuttaneen heidän jumalasuhteeseensa. Pornon käytön koetaan etäänntäneen Jumalasta, ja pornon käytön seurauksena Jumalan edessä on koettu syntisyyttä, huonomuutta ja kelpaamattomuutta. Vastaukset yhtenevät aiempien tutkimusten kanssa, jotka osoittavat seksuaalisen häpeän ja hengellisen häpeän välisen yhteyden. Mikäli ihminen ei pysty käyttäytymään seksuaalielämässään uskonnollisen yhteisön seksuaalieettisten normien mukaisesti, muodostuu seksuaalisesta häpeästä myös hengellinen häpeä.⁵³

Jumala suhde oli heikko kun katsoin pornoa, häpesin enkä halunnut rukoilla, mutta kun Jumala auttoi eroon niin se prosessi vahvistui. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, katsoi ennen)

Minulla on salaisuuksia, joita kannan, ja koen niistä taakkaa. Koen epäonnistuneeni todella syvästi kristittynä, koska käytän pornoa. En koe kelpaavani Jumalallekaan. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Oma syntisyyteni tuli minulle uudella tapaa näkyväksi ja kokemuksen tasolla todemmaksi. Pelkäsin Jumalan tuomiota. Koin, etten voi jatkaa pornon katselua ja samaan aikaan sanoa itseäni uskovaiseksi. Usko ja porno eivät sovi samaan elämään. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, katsoi ennen)

Joidenkin vastaajien kohdalla pornon käyttö vaikutti jumalasuhteen lisäksi myös seurakuntayhteyteen. Kansainvälisten tutkimusten mukaan pornon käyttöä omien arvojen ja moraalinsa vastaisena pitävät uskonnollisesti sitoutuneet ihmiset kokevat pornon käytön seurauksena syyllisyyttä ja häpeää, mikä johtaa vetäytymiseen, yksinäisyyteen ja masennukseen. Tämä on tyypillistä, sillä moraalisten ja uskonnollisten arvojen sekä pornon käytön ja syyllisyyteen liittyvän

53 Kettunen 2011, 280–281.

yksinäisyyden, vetäytymisen ja masennuksen oireiden välillä on olemassa selkeä yhteys.⁵⁴

Rupesin välttelemään seurakuntaa koska vaikutti kuin ihmiset olisivat tienneet ongelmastani. En halunnut ajatella Jumalaa, sillä ajattelin että hän on minuun pettynyt. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Samansuuntaiset tulokset näkyivät myös väittämässä. Väittämän ”pornon käyttö vaikuttaa tai vaikutti jumalasuhteeseen” kanssa oli ehdottomasti tai jokseenkin samaa mieltä 59 % vastaajista. Vastaavasti pornon käytön seurauksena 46 % vastaajista oli kokenut Jumalan etäisemmäksi. Toisaalta joukossa oli myös paljon vastaajia, joiden pornon käyttö ei ollut millään tavalla vaikuttanut heidän elämäänsä tai jumalasuhteeseensa.

En koe sen vaikuttaneen hirveästi - - - Käsitykseni mukaan lähes jokainen on katsonut joskus pornoa, joten miksi tehdä siitä niin isoa asiaa. En ole koskaan pyytänyt Jumalalta anteeksi pornon katsomistani. En katso sen olevan pelastusoppiin kuuluva asia. Toki Jumala varmaan toivoisi etten katsoisi pornoa, mutta niin Hän toivoisi etten tekisi montaa muutakaan asiaa (kuten syntiä, mitä jokainen tekee päivittäin). (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Koen, että se ei ole juurikaan vaikuttanut. Koen, että pornografinen materiaali on videoita tai kuvia siinä missä muutkin. Kaikille silmille se ei ole sopivaa, mutta jos sitä kykenee käsittelemään järjellä niin sen ei pitäisi vallata elämää ja mieltä. (26–35-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Pornon käytöllä nähtiin olevan runsaasti vaikutusta myös omaan seksielämään. Enemmistö koki pornon käytön vaikutukset seksielämään ja seksuaalisuuteen negatiivisina. He kuvasivat, kuinka pornon käytön myötä omasta seksuaalisuudesta on tullut likaisempaa, ja kuinka porno on rikkonut omaa minäkuva ja seksuaalisuutta parisuhteessa. Pornon käytöstä aiheutuvan moraalisen ristiriidan onkin huomattu olevan yhteydessä intiimeissä suhteissa koettuun ah-

distukseen ja avioliiton laadun heikkenemiseen niillä vastaajilla, jotka tuomitsivat pornon käytön mutta käyttivät sitä silti.⁵⁵

Suostun asioihin miesten kanssa (joita en haluaisi) koska olen nähnyt niin tehtävän pornossa. Joskus ajattelen, että minun pitäisi myydä ja kuvata itseäni samalla tavalla. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Parisuhteen seksiongelmat, haluttomuus, ahdistus ja syyllisyys siihen liittyen. - - - ei koe itseään mitenkään haluttavana tai eroottisena. (18–25-v, usko erittäin tärkeä, käytti ennen)

Toisaalta vastaajien joukossa oli myös niitä, jotka kokivat pornon tuoneen mukanaan positiivisia asioita.

Parisuhteessa rikastuttanut seksielämää, tuonut ideoita apuvälineistä, leluista. Helpottanut seksistä puhumista ja tuonut itselleni rohkeutta kokeilla asioita. (46–55-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Parisuhteeseen positiivinen vaikutus, pitkään oltu yhdessä, vaihtelu virkistää. (36–45-v, usko erittäin tärkeä, käyttää nykyään)

Vastausten valossa näyttää siltä, että pornon käytön vaikutukset kristittyjen naisten elämään eivät ole yksiselitteisiä. Usealle vastaajalle porno on tuonut mukanaan syyllisyyttä, häpeää ja ongelmia parisuhteeseen ja jumalasuhteeseen, mutta osalle porno on näyttänyt neutraalina tai positiivisena lisänä elämässä. Oleelliseksi eron näyttää tekevän se, kokevatko vastaajat moraalista taikka sisäistä ristiriitaa omasta pornon käytöstään vai eivät.

54 Perry & Whitehead 2019, 53.

55 Grubbs & Perry 2019, 31.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän artikkelin tavoitteena on ollut selvittää sitä, miksi kristityt naiset katsovat pornoa ja millaisia ajatuksia naisilla on omasta pornon käytöstään. Tutkimukseen pyrittiin saamaan vastaajiksi joko pornoa nykyään tai aiemmin käyttäneitä, itsensä kristityiksi identifioivia naisia. Tutkimuksen perusteella pornon käyttö on yleistä erityisesti nuorten naisvastaajien keskuudessa. Aineistonkeruutavan vuoksi tulokset eivät ole yleistettävissä. Tästä huolimatta tulos on varsin yhtenevä vuoden 2015 Finsex tutkimuksen kanssa, jonka mukaan varsinkin nuoret naiset ovat ryhtyneet viime vuosina käyttämään aktiivisesti nettipornoa.⁵⁶

Syyt kristittyjen naisten pornon käytölle ja sen aloittamiselle ovat samoja kuin koko väestöä koskevissa tutkimuksissa. Suurimpia syitä pornon käytön aloittamiselle ovat kiinnostus ja uteliaisuus seksiä kohtaan, ja pornon käytön jatkamisen yleisimpiä syitä on pornon käyttäminen itsetyydytyksen välineenä (86 % vastaajista). Tulos on jälleen yhtenevä Finsex tutkimuksen kanssa, jonka mukaan yhtenä selittävänä tekijänä naisten pornon käytön kasvulle on naisten lisääntynyt itsetyydytys.⁵⁷ Itsetyydytyksen lisäksi pornon käyttöä perustellaan keinona lieventää stressiä ja ahdistusta sekä tapana hakea rentoutusta ja seksuaalista mielihyvää.

Pornon käytön lisääntymisestä huolimatta naisten pornon käyttö on yhä edelleen tabu. Erityisesti uskonnollisesti sitoutuneiden naisten pornon käytön tabuluonne nousi esiin myös omassa tutkimuksessani. Moni kyselyyn vastannut kristitty nainen, jonka elämää ja valintoja ohjaa uskonnollinen vakaumus ja uskonnolliset instituutiot, kuluttaa pornoa. Tämän seurauksena osa naisista kokee voimakasta ristiriitaa omien arvojensa ja oman käytöksensä välillä. Erityisesti ristiriitaa kokevat naiset, joille usko on erittäin tärkeä. Pornon käyttö on näille naisille usein kompleksinen ja moniulotteinen asia, joka aiheuttaa keskenään ristiriitaisia ajatuksia ja tunteita. Porno koetaan likaisena, syntisenä ja saastaisena, ja omaan pornon käyttöön ollaan pettyneitä. Toisaalta samaan aikaan porno tuottaa kiihottumisen, nautinnon ja hyvänolon tunteita.

Tätä ristiriitaa kuvaavat hyvin tutkimuksen tulokset, joiden mukaan 66 % vastaajista piti pornoa syntinä ja 80 % vastaajista oli kokenut siitä häpeää, mutta silti 77 % vastaajista koki pornon erittäin kiihottavaksi. Tulosten valossa kristittyjen naisten ristiriitaa omasta pornon käytöstään lisää se, että pornon koki moraalisesti ja eettisesti vääräksi valtaosa naisista. Moni vastaaja nostikin esiin sen, kuinka porno on edelleen tabu kristillisessä kontekstissa, ja kuinka myös seksuaalisuudesta vaietaan seurakunnissa.

Tutkimuksessa aktiivisimmat pornonkäyttäjät löytyivät yllättäen niiden kristittyjen naisten joukosta, jotka osallistuivat aktiivisimmin hengellisiin tilaisuuksiin. Heidän kohdallaan pornon viikoittainen käyttöaste oli lähes 70 %. Tämä tulos tukee hyvin myös Perryn tutkimusta, jonka mukaan ihminen voi olla samanaikaisesti konservatiivinen protestantti tai säännöllinen kirkossakävijä sekä aktiivinen pornon käyttäjä.⁵⁸ Tutkimukseni myös osoitti, että yli puolet tutkimukseen osallistuneista, uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävistä naisista koki olevansa riippuvaisia pornosta. Riippuvuus aiheutti naisille syyllisyyttä ja häpeää, joka kumpusi erityisesti siitä huomiosta, että he katsoivat pornoa kiihottuksen hakemiseksi, vaikka he eivät halunneet katsoa pornoa tai tiedostivat pornon katsomisen negatiiviset vaikutukset omaan elämäänsä.

Lähes puolet kyselyyn vastanneista naisista koki pornon käytön vaikuttavan kielteisesti omaan jumalasuhteeseensa. Pornon käytön seurauksena Jumalan edessä oli koettu syntisyyttä, huonomuutta ja kelpaamattomuutta. Pornon käytön koettiin myös etäännyttävän Jumalasta

56 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/finsex-pornografi/

57 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/finsex-pornografi/

58 Perry 2018, 378.

ja rikkovan Jumalan sanaa vastaan. Lisäksi neljännes naisista koki pornon käytön vaikuttaneen negatiivisesti omaan seksuaalisuuteensa ja parisuhdeseksiin. Omasta seksuaalisuudesta oli tullut likaisempaa, ja pornon koettiin rikkoneen omaa minäkuvaa ja seksuaalisuutta. Toisaalta sama määrä vastaajia (neljännes) koki, ettei pornon käyttö ollut juurikaan vaikuttanut heidän elämänsä. Lisäksi joukossa oli naisia, jotka kokivat pornon käytön myönteisenä asiana elämässään.

Tulosten valossa voidaan todeta, että tähän tutkimukseen osallistuneiden, suomalaisten kristittyjen naisten pornon käytön syyt eivät näytä juurikaan eroavan muiden suomalaisten naisten pornon käytön syistä. Sekä vuoden 2015 Finsex tutkimuksen mukaan että oman artikkelini tulosten mukaan reilusti yli puolet naisista pitää pornon katselua erittäin kiihottavana. Molemmissa tutkimuksissa myös yleisin syy pornon käytölle oli sama: stimulaatio ja kiihotuksen haku itsytydytykselle.

Lisäksi useat kansainväliset tutkimukset osoittavat saman mihin oma tutkimukseni antaa viitteitä: myös kristittyjen pornon käyttö on nousussa. Tutkimustuloksissa on yllättävää ja mielenkiintoista uskoa tai uskontoa erittäin tärkeänä pitävien nuorten naisten pornon käytön yleisyys sekä pornon muita suurempi käyttötiheys naisilla, jotka osallistuivat aktiivisimmin hengellisiin tilaisuuksiin. Tuloksen mielenkiintoa lisää se, että muun muassa Perry on tutkimuksissaan todennut, että erityisesti kristityt naiset aliraportoivat omaa pornon käyttöönsä ja monet naiset eivät edes tunnusta omaa pornon käyttöönsä. Tämä johtuu siitä, että miesten pornon käyttöä pidetään yhteiskunnallisesti naisten pornon käyttöä normaalimpana ja hyväksyttävämpänä, jolloin naisen kokema ulkoinen ja sisäinen häpeä ja syyllisyys omasta pornonkäytöstään on usein huomattavasti voimakkaampaa kuin miesten.⁵⁹ Tämä sukupuolittunut asenne näkyi myös omassa tutkimuksessani. Usea vastaaja huomautti, miten naisten pornon käyttö on erityisen suuri tabu seurakunnissa. Myös oma tutkimukseni saa kysymään, aliraportoivatko suomalaiset kristityt naiset omaa pornon käyttöönsä siihen liittyvän stigman vuoksi.

Tulokset osoittavat, että kristityt eivät ole irrallaan yhteiskuntamme jatkuvasti lisääntyvästä pornon käytöstä, vaan osa kyseistä kehityssuuntaa. Tästä syystä kristillisissä yhteisöissä tulisi puhua nykyistä enemmän pornon käytöstä ja sen vaikutuksista kristittyjen elämään. Tässä keskustelussa tulisi huomioida erityisesti naiset, sillä nykyisellään keskustelua käydään vain harvoin ja silloinkin keskitytään miesten pornon käyttöön. Monet tutkijat ovatkin todenneet, että naiseus on perinteisesti etenkin kirkon piirissä yhdistetty puhtauteen ja vaatimattomuuteen ja naiset eivät mielellään tunnusta tai puhu sellaisista asioista kuin himo, seksi, porno tai masturbaatio. Tämä tukee entisestään häpeän, riippuvuuden ja hiljaisuuden kehää etenkin niiden naisten elämässä, jotka ovat addiktoituneet pornoon. Samalla se vahvistaa sitä virheellistä käsitystä, että naiset eivät kamppaile pornoriippuvuuden kanssa.⁶⁰

TM ja KK Pia Rendic on jatko-opiskelija Itä-Suomen yliopistossa. Tekeillä olevassa väitöskirjatutkimuksessaan hän tarkastelee suomalaisten kristittyjen pornon käytön käytänteitä ja vaikutuksia.

• pia@rendic.fi

59 Perry 2019, 98.

60 McDowell 2016.

KIRJALLISUUS

- Abbott, Dena, Jeff Harris & Debra Mollen (2016). The Impact of Religious Commitment on Women's Sexual Self-Esteem. *Sexuality & Culture* 20:4, 1063–1082.
- Ashton, Sarah, Karalyn McDonald & Maggie Kirkman (2019). What does "Pornography" mean in the Digital Age? Revisiting a Definition for Social Science Researchers. *Porn Studies* 6:2, 144–168.
- Dines, Gail, Robert Jensen & Ann Russo (1998). *Pornography: The Production and Consumption of Inequality*. New York and London: Routledge.
- Gil, Vincent E. (1990). Sexual Fantasy Experiences and Guilt among Conservative Christians: An Exploratory Study. *The Journal of Sex Research* 27:4, 629–638.
- Grubbs, Joshua B. & Samuel L. Perry (2019). Moral Incongruence and Pornography Use: A Critical Review and Integration. *The Journal of Sex Research* 56:1, 29–37, DOI: 10.1080/00224499.2018.1427204.
- Grubbs, Joshua B., Julie J. Exline, Kenneth I. Pargament, Fred Volk & Matthew J. Lindberg (2017). Internet Pornography Use, Perceived Addiction, and Religious/Spiritual Struggles. *Archives of Sexual Behavior* 46, 1733–1745.
- Haavio-Mannila, Elina & Osmo Kontula (2001). *Seksin trendit meillä ja naapureissa*. Helsinki: WSOY.
- Hall, Paula (2019). *Koukussa seksiin*. Suomentanut Karoliina Vuohtoniemi. Helsinki: Bazar.
- Hunt, Mary E. & Patricia Beattie Jung (2009). "Good Sex" and Religion: A Feminist Overview. *Journal of Sex Research* 46:2–3, 156–167.
- Jenkins, John Philip (2020). Pornography. Encyclopædia Britannica Online, 2020-07-02. <https://www.britannica.com/topic/pornography> (luettu 10.10.2020).
- Kalha, Harri (2005). Pehmeä lasku kovaan pornoon. *Jokapäiväinen pornomme: Media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri*. Toim. Kaarina Nikunen, Susanna Paasonen & Laura Saaremaa. Tampere: Vastapaino, 30–58.
- Kalha, Harri (2007). Pornografia halun ja torjunnan kulttuurissa. *Pornoakatemia!* Toim. Harri Kalha. Turku: Eetos, 11–77.
- Kinsey, Alfred C., B. Wardell, Clyde E. Pomeroy & Paul H. Gebhard (1953). *Sexual Behavior in the Human Female*. Philadelphia: W. B. Saunders Company.
- Kettunen, Paavo (2011). *Kätetty ja vaiettu: Suomalainen hengellinen häpeä*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kettunen, Paavo (2014). *Häpeästä hyväksyntään*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kontula, Osmo (2015). Suomalaisen seksuaalisuus FINSEX tutkimushanke. http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/finsex-pornografia/ (luettu 9.11.2020).
- Lehtipuu, Outi (2006). Miten elää Uuden testamentin patriarkaalisten tekstien kanssa? *Näen Jumalan toisin: Kristinuskon feministisiä tulkin-toja*. Toim. Pauliina Kainulainen & Aulikki Mäkinen. Helsinki: Kirjapaja, 105–125.
- McDowell, Josh (2016). The Porn Phenomenon: The Impact of Pornography in the Digital Age. A Barna Report. <https://www.barna.com/research/porn-in-the-digital-age-new-research-reveals-10-trends/> (luettu 10.11.2020).
- Nikunen, Kaarina, Susanna Paasonen & Laura Saaremaa, toim. (2005). *Jokapäiväinen pornomme: Media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri*. Tampere: Vastapaino.
- Nikunen, Kaarina (2006). Feministiset keskustelut pornosta. *Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Toim. Anna Mäkelä, Liina Puustinen & Iris Ruoho. Helsinki: Gaudeamus, 129–148.
- Nikunen, Kaarina, Susanna Paasonen & Laura Saaremaa (2005). Anna meille tänä päivänä meidän... Eli kuinka porno työntyi osaksi arkea. *Jokapäiväinen pornomme: Media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri*. Toim. Kaarina Nikunen, Susanna Paasonen & Laura Saaremaa. Tampere: Vastapaino, 7–29.
- Ogas, Ogi & Sai Gaddam (2012). *A Billion Wicked Thoughts: What the Internet Tells Us About Sexual Relationships*. London: Plume.
- Paasonen, Susanna (2011). Kielletyn hedelmän haju: häpeä, ällötys ja pornografia. *Häpeä vähän!*

- Näkökulmia häpeään.* Toim. Siru Kainulainen & Viola Parente-Capcová. Turku: Utukirjat, 84–103.
- Paasonen, Susanna (2015). *Pornosta.* Turku: Eetos.
- Perry, L. Samuel (2018). Not Practicing What You Preach: Religion and Incongruence between Pornography Beliefs and Usage. *The Journal of Sex Research* 55:3, 369–380.
- Perry, L. Samuel (2019). *Addicted to Lust: Pornography in the Lives of Conservative Protestants.* Oxford: Oxford University Press.
- Perry, Samuel L. & Andrew L. Whitehead (2019). Only Bad for Believers? Religion, Pornography Use, and Sexual Satisfaction among American Men. *The Journal of Sex Research* 56:1, 50–61.
- Ratinen, Teemu (2014). *Torjuttu Jumalan lahja.* Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto.
- Russo, Ann (1998). Feminists Confront Pornography's Subordinating Practices: Politics and Strategies for Change. *Pornography: The Production and Consumption of Inequality.* Toim. Gail Dines, Robert Jensen & Ann Russo. New York and London: Routledge, 9–36.
- Tuovinen, Liisa (2006). Vedenjakajalla. *Näen Jumalan toisin: Kristinuskon feministisiä tulkintoja.* Toim. Pauliina Kainulainen & Aulikki Mäkinen. Helsinki: Kirjapaja, 196–215.
- Vikström, Björn (2016). *Monta rakkautta: Seksuaalisuuden, parisuhteen ja avioliiton teologia.* Helsinki: Kirjapaja.